

Tanítási tervezet

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2021. 05. 07. 13:00

Iskola, osztály: Szabó Lőrinc Kéttannyelvű Általános Iskola és Gimnázium, 10/B osztály

Iskola neve és címe: Budapest II. Kerületi Szabó Lőrinc Kéttannyelvű Általános Iskola és Gimnázium, 1026 Budapest, Pasaréti út 191–193.

Tanít: Takács András

Témakör megnevezése: Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok társadalmi-gazdasági jellemzői

Tanítási egység (téma) címe: Latin-Amerika földrajza

Az óra (jellemző) típusa: Új ismeretet feldolgozó óra

2. Tantervi követelmények

2.1. A tanítási óra oktatási céljai: Latin-Amerika lehatárolása, az országcsoport történeti fejlődését befolyásoló tényezők (társadalmi, természeti adottságok) értelmezése, és az ebből fakadó területi különbségek/mintázatok megjelenítése. Brazília világgazdasági szerepének bemutatása, regionális befolyásának érzékeltetése. Az adóparadicsomok és a banánköztársaságok csoportképző elveit megfogalmazni.

2.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai: A tanulók oksági gondolkodásának fejlesztése, következtetések levonása. Az internetes források tartalmának kritikai értelmezésében való jártasság és a tanulságok mentén való értelmezés segítése. Legyenek képesek csoportképző jellemzőket megfogalmazni és megindokolni egyes országcsoportok kapcsán.

2.3. A tanítási óra nevelési céljai: A tanulók váljanak szociálisan érzékenyebbé azáltal, hogy felismerik a fejlett országok szerepét és felelősségét a perifériatársadalmak problémáinak mérséklésében. Cél, hogy a tanulók környezettudatos szemlélete erősödjön, ismerjék fel a fenntartható fejlődés fontosságát.

2.4. Oktatási követelmények:

a. Fogalmak:

- új: üdülősziget, adóparadicsom, banánköztársaság, importhelyettesítő gazdaság, off-shore cég, Bolívia, Chile, Kuba, Nicaragua, Panama, Venezuela, Brazíliaváros, Buenos Aires, Caracas, Havanna, São Paulo, Rio de Janeiro, adóparadicsomok és üdülő szigetek példái
- megerősítendő: ültetvény, farm, eladósodás, adósságválság, OPEC, UNASUR, Brazília, Argentína

b. Folyamatok:

- új: off-shore cégalapítás, társadalmi feszültségek kialakulása, Latin-Amerika "újragyarmatosítása"
- megerősítendő: gyarmati múlt konzerválódása, ércékpződés, eladósodás

- c. Összefüggések:
- új: világgazdasági folyamatok és a belpolitika válsága (Venezuela), szociális rendszer és társadalmi feszültségek
 - megerősítendő: éghajlat és mezőgazdaság, telepítő tényezők és beruházások, gyarmati múlt és jelen
- d. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek: térképek, ábrák elemzése
- e. Fejlesztendő készségek, kompetenciák:
- természettudományos kompetencia: vizuális rendezők, képek, térképvázlatok tartalmi elemeinek és saját ismereteinek segítségével a tanuló összefüggő földrajzi jelenségeket tár fel (természet-, társadalom- és gazdaságföldrajzit egyaránt)
 - digitális kompetencia: az óra egésze digitális környezetben zajlik, a tanuló jártasságot szerez a tanulást segítő digitális alkalmazások használatában
 - szociális és állampolgári kompetencia: az országcsoport kiszolgáltatottságát látva a tanuló szociálisan érzékenyül a térség lakossága irányába, átlátja az egyes szociálpolitikai intézkedések és a társadalmi viszonyok relációját
 - hatékony, önálló tanulás: a prezentáció használatával az otthoni készülés során a tanuló vázlatpontok segítségével képes hosszabb, összefüggő szöveg felépítésére
- f. Főbb tanulói tevékenységek:
- „tudományos jelenlét”, ráhangoló célzatú kérdéseket egyenként megválaszolnak
 - ábraelemzések az óra folyamán
 - a témához kapcsolódó kérdések megválaszolása

3. Szemléltető és munkaeszközök

- PPT (lásd melléklet)
- Középiskolai földrajz atlasz
- Audiovizuális kapcsolat kialakítására alkalmas, interneteléréssel rendelkező eszközök
- Füzet, íróeszköz
- Online ellenőrző feladatlap (https://www.nkp.hu/tankonyv/foldrajz_10/lecke_05_010)

4. Felhasznált irodalom

- ARDAY ISTVÁN – DR. KŐSZEGI MARGIT – DR. MAKÁDI MARIANN – SÁRINÉ DR. GÁL ERZSÉBET – ÜTÖNÉ DR. VISI JUDIT: Földrajz 10. Tankönyv 2018. OFI pp. 228 –231.
- SZÖGI BALÁZS SZABOLCS: Regionális gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek Brazíliában Szakdolgozat. Budapest, 2021. pp. 51–71.

5. Mellékletek jegyzéke

1. Az órán vetített prezentáció
2. Az első feladat és elvárható megoldása

Az óra részletes felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Munkaforma	Eszköz
0-2'	Kapcsolatfelvétel, a tanulók megérkezése az órára	Kapcsolatteremtés	-	-	Videóhívásra alkalmas eszköz
3-10'	„Jelenlét és ráhangolás”: Egyszerű párosító és topográfiai feladat megoldása. Minden tanuló lehetőséget kap a megnyilvánulásra, egyúttal a jelenlét tényét is rögzítem. Névsorban haladunk, a páratlan sorszámú tanulók leírást párosítanak az országhoz, a páros számúak az adott topográfiai egység relatív földrajzi helyzetét határozzák meg.	Ráhangolás	kérdés-felelet	frontális osztálymunka	ppt, atlasz
11-12'	Latin-Amerika lehatárolása, történeti-demográfiai útjának vázlatos áttekintése	Ismeretek felelevenítése	megbeszélés	frontális osztálymunka	ppt
13-22'	Latin-Amerika országainak általános gazdasági jellemzése, ábraelemzés, tanulságok megfogalmazása. A természeti erőforrások kialakulásának folyamata, a gyarmati örökség és az újabb függő helyzetbe taszítás jelenségének megvizsgálása. Érdekességek, „funfactek” megosztása a tanulókkal (Guanó-háború, kolumbiai konfliktusok a földterületért).	Új ismeretek átadása	megbeszélés	frontális osztálymunka	ppt
23-32'	Brazília szerepe a világgazdaságban, helye Latin-Amerika országai közt. Források elemzésével, értelmezésével feltárjuk a társadalmi nehézségek mögött álló okokat. (A ppt-ben szereplő cikk megbeszélése és két Youtube-videó megtekintése) Térképek, grafikák elemzésével a személyautógyártás és az egyéb ipar területi mintázatának vizsgálata.	Új ismeretek átadása	megbeszélés, forráselemzés	frontális osztálymunka	ppt https://www.youtube.com/watch?v=kH6hmLmLCqc&ab_channel=Mog%C3%A1csD%C3%A1niel https://www.youtube.com/watch?v=1KX9SheP7Bc&ab_channel=euronews%28magyarul%29

33-37'	A banánköztársaság fogalom régi és új használatában rejlő különbségek feltárása, a csoportképző jellemzők elkülönítése. (Ha az idő engedi, a bűnözési adatokat elemezzük.)	Új ismeretek átadása	Tanári előadás	frontális osztálymunka	ppt
38-39'	Az adóparadicsomok és off-shore cégek működésének áttekintése, amelyet előzetesen megbeszélve egy tanuló vállalt; 2 percben mondja el ezek lényegét. (ppt-be építve)	Új ismeretek közlése	tanulói „villámelőadás”	frontális osztálymunka	ppt
40-42'	Az okostankönyv ellenőrző kérdéseinek segítségével (https://www.nkp.hu/tankonyv/foldrajz_10/lecke_05_010) a tanulók visszajelzést kapnak arról, hogy mit jegyeztek meg az órai anyagból. Az elért pontszámot a chatablakba küldik, 8 pont és afölött + jár a tanulónak.	Ellenőrzés	ellenőrzés	egyéni munka	https://www.nkp.hu/tankonyv/foldrajz_10/lecke_05_010 honlap feladatlapja
43-45'	Rövid összegzés, a tanulók órai munkájának formatív értékelése, előre utalás a következő hét feladataira.	Lezárás	reflexió	frontális osztálymunka	-

Mellékletek

1. Az órán vetített ppt a következő linken elérhető:

https://drive.google.com/file/d/1udQsaDuH0VRRRgr0bvn7a_DAkt22HfA/view?usp=sharing

2. Az első feladat és elvárható megoldása (Szögi, 2021):

Miért ez a nevük?

Fejlesztendő fő kompetenciaterületek: kommunikációs kompetencia, gondolkodási kompetencia, tanulás kompetenciája

Feladat célja: a tanulók érdeklődésének felkeltése, valamint a tananyaghoz köthető topográfiával való megismerkedés.

Módszer: párosítás

Munkaforma: egyéni munka

Időkeret: 10 perc

Eszköz: Földrajz atlasz

Feladatleírás

Amerikában sok földrajzi név bír valamilyen konkrét jelentéssel. Ez lehet többek között valamely jelentős személy neve, de akár valamilyen tulajdonsága is az adott helynek. Ebben a feladatban ezekre láthattok példákat, de sajnos összekeveredtek a helyek és a nevük jelentése. Rendezzék párokba az országokat és városokat neveik forrásaival padtársaddal együtt dolgozva! Ezt követően jelöljétek a helyeket a térképátlaszban!

Szám	Országok és városok	Betű	Nevük jelentése
1	Argentína	A	Portugálul: a januári folyó, ami felfedezésének (január 1.) dátumára utal.
2	Buenos Aires	B	A helyi őslakosok nyelvén központi helyet jelent (cubanacan).
3	Bolívia	C	Guna indián nyelven: távolabb (panna mai).
4	Brazília	D	Spanyolul jó levegő/szelek, eredeti neve hosszabb volt: A Szentháromság városa és a Jó Szelek úrnőjének Szűz Máriának kikötője.
5	Rio de Janeiro	E	Kolumbusz Kristóf, a kontinens felfedezője
6	São Paulo	F	Kis-Velence, mert a felfedezőknél Velence jutott eszébe az őslakosok vízparti házáiról.
7	Chile	G	A portugál pau brasil, azaz brazilfa.
8	Venezuela	H	A Mexica nevű azték törzs.
9	Mexikó	I	Szent Pál portugálul, nevét a várost alapító jezsuita szerzetesek adták.
10	Kuba	J	Ezüst (latinul argentum), amivel a helyi indiánok rendelkeztek.
11	Panama	K	A mapucse indiánok nyelvén: ahol a föld végetér (chili).
12	Kolumbia	L	Simón Bolívar, aki a spanyol gyarmatok függetlenségi harcainak vezetője volt.

Elvárható teljesítmény, megoldás

A tanulók helyesen párosítják az országokat és városokat a nevük eredetével és a térképen is megfelelő helyen jelölik.

A helyes párosítások:

1	-	J
2	-	D
3	-	L
4	-	G
5	-	A
6	-	I
7	-	K
8	-	F
9	-	H
10	-	B
11	-	C
12	-	E